

Põlvamaa, Kanepi vald

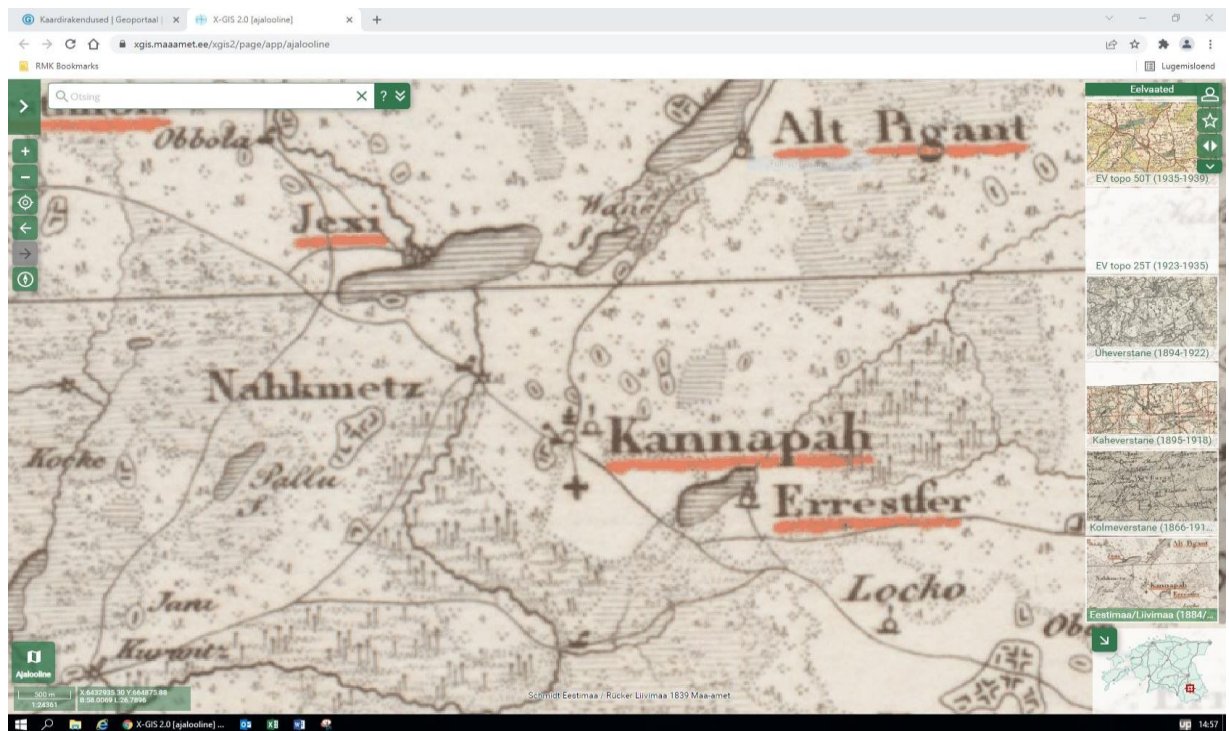
Jõksi järve Ristsike palo

puhke- ja parkmetsa majandamise kava aastateks 2022-2031

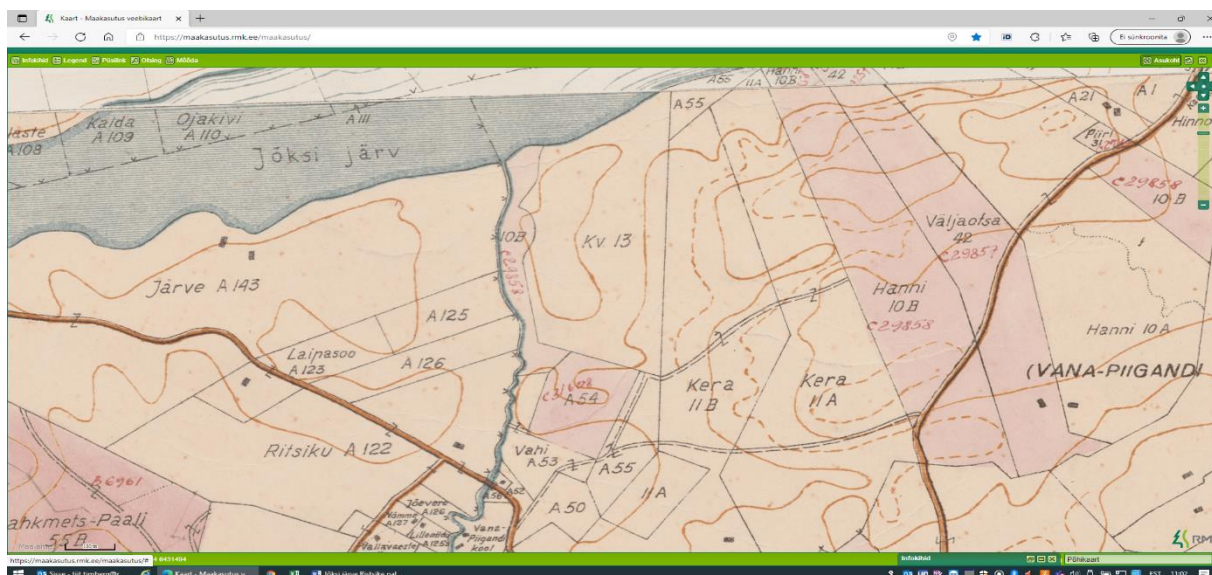
Koostaja: Tiit Timberg
märts-mai, 2022

1. Ritsike palo metsa ajalooline taust ja kava lähtekohad.

Jõksi järve Ritsike palo männikute vanus on 130 aastat, seega algas selle metsa eluring 19. sajandi 80.-90.-ndatel aastatel. Lisatud Eestimaa-Liivimaa ajalooline kaart (kaart1) aastast 1884. Järveäärne maa oli siis kasutusel karjamaana ja mingil ajal jäeti see n.ö lahja maana maakasutusest välja ning see metsastus looduslikult või metsastati männi külviga (?).

Kaart 1. Jõksi järve äärsed karjamaad aastal 1884 (*allikas: Maa-ameti ajaloolised kaardid*)

Kaart 2. Ritsike palo riigimets, Kv.13, katastrikaart 1936.aastast (allikas: Maa-ameti ajaloolised kaardid)

Kaart 2 aastast 1936 viitab Ritsike palo kuulumisele riigimetsa koosseisu. Kogu nõukogude perioodi kuulus see mets kolhoosi metsafondi. 20.sajandi 90.-ndate alguses anti see metsaosa taas riigimetsa metsafondi.

Seda ühevanuselist männikut on aastakümnete jooksul majandatud valdavalt sanitaarraietega, mida teostati 2-5 aastaste vahedega. Aastal 2000 viidi eraldistel 1 ja 2 (vt kaart 3) läbi valikraie, mis paraku metsakasvatustlikku eesmärki ei ole täitnud ja männiku looduslikku uuenemist ei ole taganud.

Kava koostamisel on arvestatud ja/või osaliselt arvestatud 04.03.2022 toimunud kaasmiskoosolekul tehtud ja sellele järgnevalt tehtud edasiviivaid ettepanekuid.

Koostatava kava alusel kavatseme jätkata Jõksi järve Ritsike palo metsa majandamist **puhke- ja parkmetsa põhimõtetest lähtudes**.

2. Ülevaade Ritsike palo metsast.

Jõksi järve Ristsike palo kõrgendatud avaliku huviga (KAH) metsana (*edaspidi ala*) käsitleme järveäärset riigimetsa kvartalil EV209, kokku 13.9 ha (Kaart 3).

Kaart 3. Ritsike palo metsa paiknemine / kvartali EV209 eraldised 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9.

Riigimetsamaa jagunemisest alal annab ülevaate tabel 1. RMK otsusega on majandamisest välja arvatud järveäärne küpse männikuga eraldis 7 / 0.27 ha, millel paikneb RMK Jõksi järve lõkkepuhkekoht. Kitsas järveäärne metsariba, küps männik eraldisel 8 / 0.52 ha, on samuti kooslusena majandamisest välja arvatud. Järveäärsel eraldisel 6 paikneb väike (0.16 ha) siirdesoo.

Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine (ha).

RMK otsusega mittemajandatavad eraldised 6, 7, 8	1.0
Kokku	1.0
Majandatav mets	12.9
Kõik kokku	13.9

Kõigil metsaeraldistel on läbi viidud vääriselupaiga (VEP) inventuur, mille käigus ei ole VEP-i olemasolule viitavaid loodusväärtusi leitud-registreeritud.

Alal kasvavad ühevanuselised (130 aastat) küpsed pohlamännikud. Pohla- ja jänesekapsa-pohla kasvukoha metsakasvatustlikud tingimused-eeldused võimaldavad seda metsa turberaietega sujuvalt ja looduslikult männiga uuendada.

Järgneval kümnendi jooksul kavandame turberaietega uuendada järgmised metsaeraldised:

EV209 eraldis 9 -1.02 ha

Pohla (PH) kasvukoha männik, vanus 130 aastat, puistu koosseis: 1. rinde koosseis (%) 95 mändi 5 kuuske; 2.rinde koosseis (%) 100 kuuske, vanus 70 aastat.

EV209 eraldis 10 -1.23 ha

Jänesekapsa-pohla (JP) kasvukoha männik, vanus 130 aastat, puistu koosseis: 1. rinde koosseis (%) 95 mändi 3 kuuske 2 kaske; 2.rinde koosseis (%) 45 kaske 45 kuuske 10 vahtrat, vanus 45-70 aastat.

EV209 eraldis 11 -1.53 ha

Pohla (PH) kasvukoha männik, vanus 130 aastat, puistu koosseis: 1. rinde koosseis (%) 100 mändi; 2.rinde koosseis (%) 100 kuuske, vanus 70 aastat.

3. Puhke- ja parkmetsa majandamise põhimõtted¹

- Puhkemetsas kasutada vanade männikute uuendamisel peamiselt häilraiet (HL). Vähemviljakates (PH kkt) võimalik kasutada ka aegjärkset (AR) raiet.
- Viljakamas männikus (JP kkt) tekib AR järgselt alustaimestiku vohamine, mis takistab männi loodusliku uuenduse teket ja kasvu.
- Turberaiete eesmärgiks männile uuenemiseks paremate valgustingimuste loomine. Samuti valitakse turberaiega vanas männikus välja jämedamad-huvitavad mändid, millele luuakse raiega paremad kasvutingimused.
- Kuuse 2.rinde puude ja alusmetsa raiega on võimalik avada vaateid metsa servast metsa sisemusse. Samuti on 2.rinde puude ja alumetsa raie vajalik uuenemivõimaluste tagamiseks.
- Puhkemetsas on vajalik kujundada, vastavalt vajadusele, hõredaid ja tihedaid metsaservasid.
- Hõre metsaserv võimaldab vaateid metsa sügavusse ning liikuda hõlpsalt metsa sisse ja sealt välja.

¹ Kasutatud allikas: *Metsamajanduse alused / Puhkemaastiku kujundamine / Eino Laas, 2011*

- Tihe metsaserv kaitseb puistut tuulte ja tolmu eest. Alusmetsana säilitavad puu- ja põõsaliigid (toomingad, pihlakad, lodjapuud) lisavad.
- Puhkemetsa kestvaks raieliigiks jääb sanitaarraie (SR), millega vajalik koristada tuuleheite- ja ohtlikud puud radade-puhkekohtade läheduses.

4. Ritsike palo puhke- ja parkmetsa majandamise kava aastateks 2022-2031.

Järgneva kümnendi jooksul uuendatakse mets Männiku tee (Kanepi-Laululava tee) äärses puistutes, kolmel metsaeraldisel, kahejärguliste turberaietega (Kaart 4). Raietega alustamisel idaservast, raiesihituse määramisel, on arvestatud valitsevate läänekaare tuultega, mis võiksid metsa kahjustada.

Kaart 4. Turberaie alade paiknemine. AR (aegjärgne raie).

EV209 eraldis 9 -1.02 ha-AR, 2022

AR 1.järguga harvendatakse männikut ülepinnaliselt, eraldise ca 390 puust jääb 1.rindesse, raie järgselt kasvama, ca 200 mändi. Raiutakse välja kõik 2.rinde kuused. Lisaks puidule veetakse kokku raidmed (ladvad, oksad energiapuuks). Tööde teostamise aeg 2022 novembrist-sembrist, lumikatte olemasolul. Täiendavat maapinna mineraliseerimist ei teostata. Juhul, kui männi looduslikku uuendust ei teki, siis mändi istutatakse.

AR 2.järk teostatakse 8-10 aasta möödudes (prognoositavalt aastatel 2030-2032) ja tingimustes, et vana metsa alla on tekkinud-kasvanud piisavalt männi looduslikku uuendust. Selle raiejärguga raiutakse 1.rinde puid selliselt, et eraldisele jääb säilikuudena vanu mände ca 70-80 puud /ha-le. AR 3. järk jäetakse teostamata.

EV209 eraldis 10 -1.23 ha / EV209 eraldis 11 -1.53 ha / Kokku 2.76 ha- AR, 2022

Esialgne häilraie kavatsus muudetud ja ka nendel metsaeraldistel teostatakse aegjärgne raie.

AR 1.järguga harvendatakse männikut ülepinnaliselt, ca pool 1.rinde puudest, raiutakse välja kõik 2.rinde kuused. Ritsike palo ja Ala kalmistu vahelisel metsaserval säilitatakse vanade mändide rida tervikuna.

Lisaks puidule veetakse kokku raidmed (ladvad, oksad). Tööde teostamise aeg 2022 novembris-detsembris, lumikatte olemasolul. Täiendavat maapinna mineraliseerimist ei teostata. Juhul, kui männi looduslikku uuendust ei teki, siis mändi istutatakse.

AR 2.järk teostatakse 8-10 aasta möödudes (prognoositavalt aastatel 2030-2032) ja tingimustes, et vana metsa alla on tekkinud-kasvanud piisavalt männi looduslikku uuendust. Selle raiejärguga raiutakse 1.rinde puid selliselt, et eraldisele jääb säilikpuudena vanu mände ca 70-80 puud /ha-le. AR 3. järk jäetakse teostamata.

Kogu alal teostatakse järgneva kümnendi jooksul vajaduspõhiseid ja seisundist (ohtlikud puud, tuuleheite puud) tulenevaid sanitaarraieid (SR). Samal ajal 2022.aasta turberaietega teostatakse SR Männiku tee äärses puistus EV209-4 (vt kaardi lk 4).